

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (редакція від 01 січня 2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Тимченко В.М. Значення обміну і дарування у соціально-інноваційних процесах і гуманітарному пізнанні / В. М. Тимченко // *Totallogy-XXI. Постнекласичні дослідження*. - 2013. - № 30. - С. 145 – 156
3. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05 липня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Мейер Д.И. Русское гражданское право. В 2 ч. Испр. и доп 9-е изд.- 4.1. - М., 1997. - 641 с.
5. Гримм Д.Д. Лекции по догме римского права. - К., 1919. – 302 с.
6. Шершеневич Г. Ф. Учебник русского гражданского права. - Т 2. – М : ПАРК, 1995. – 452 с.
7. Цивільне право України. Особлива частина / за ред.: О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, Р. А. Майданик. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.
8. Братель О. Г. Цивільне право України / О. Г. Братель, С. А. Пилипенко. – К. : Вид. О. С. Ліпкан, 2010. – 256 с.

УДК 346.6

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ МИТНИХ ОРГАНІВ

Буяльський А. – ст. 1 курсу, гр. ПРЗмвн-11

Науковий керівник – к.ю.н. Поджаренко К.Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Адміністрування мита і митних зборів є однією з найважливіших ознак держави та необхідною умовою її існування. Винятково за рахунок мита і митних зборів створюється більша частина грошових фондів, необхідних для функціонування держави. Розглянемо більш детально правовий статус митних органів при реалізації фіскальної функції.

Можемо констатувати, що категорія фінансово-правового статусу митних органів в науці майже не досліджена, а наявні роботи суперечливі, велика кількість питань у сфері фінансової діяльності митної служби залишається поза увагою та потребує ґрунтовного дослідження.

З урахуванням розвитку національної науки фінансового права та формування нового бачення через призму нових категорій і понять, зокрема через категорію публічності, у фаховій літературі обґрунтовується позиція щодо запровадження такої категорії, як «публічна фінансова діяльність», що об'єднуватиме в собі поширені загальноприйняті категорії «фінансова діяльність держави» та «фінансова діяльність органів місцевого самоврядування» [1, с. 56–58].

Ми підтримуємо цей підхід, оскільки таке об'єднання сприятиме уточненню предмета регулювання фінансового права, лаконічності, повноті й точності базового поняття фінансової діяльності, навколо якої будується все фінансове право як публічна галузь права.

Одним із суб'єктів публічної фінансової діяльності має бути відповідний орган державної влади. У митній сфері таким уповноваженим державою органом, що здійснює від її імені й під контролем держави дії владного характеру, є митні органи України.

Основними структурними елементами фінансово-правового статусу митних органів, що мають піддаватися дослідженню, безсумнівно виступають права та обов'язки митних органів стосовно їх фінансової діяльності. Вважаємо за потрібне конкретизувати: права та обов'язки у сфері реалізації ними фіскальної функції та функції

бюджетного планування.

Дослідження великої кількості наукової літератури дозволяє зробити висновок, що інститути фінансової діяльності та фіскальної функції митних органів, за допомогою яких розкривається сутність поняття «фінансово-правовий статус митних органів» є взаємозалежними, інколи навіть помилково ототожнюються.

Поширеною серед науковців є думка, що фіскальна функція митних органів вичерпується нарахуванням та стягненням митних податків та зборів, перерахуванням сум платежів до державного бюджету. Доцільним вбачається окреслити коло інших функціональних прав і обов'язків митних органів щодо реалізації фіскальної функції: контроль за визначенням митної вартості, за вексельною формою розрахунків, застосування тарифних преференцій, реалізація механізмів відшкодування сум податків, контроль за повним та своєчасним перерахуванням митних платежів до державного бюджету, добровільне або примусове стягнення податкових боргів в результаті здійснення контролю-перевірочної діяльності.

Не слід також забувати і про правоохоронну складову фінансово-правового статусу митних органів, яка виявляється у можливості застосування митними органами до правопорушників майнових санкцій, що також формують бюджет держави, але не носять фіскального характеру.

Частково погодимося з думкою О.Ю. Бакаєвої про те, що окрім прав та обов'язків митних органів у сфері фінансової діяльності, структура фінансово-правового статусу митних органів ще характеризується наявністю наступних елементів: цілі, задачі, функції, форми та методи фінансової діяльності митних органів. Окрім того, О.Ю. Бакаєва виокремлює як специфічний елемент фінансово-правового статусу митних органів систему гарантій щодо їх фінансової діяльності [2, с. 96].

Підтримаємо думку Т. Проценка про те, що система гарантій як складових елементів фінансово-правового статусу митних органів висвітлюються у наступному. Завдання, що стоять перед митною

службою, повинні узгоджуватись із загальними завданнями держави в процесі її фінансової діяльності, оскільки фіскальні суб'єкти - митні органи - формують прибуткову частину бюджету держави [3, с. 5].

На нашу думку, специфіка публічної фінансової діяльності митних органів полягає в тому, що вони наділені повноваженнями в чотирьох сферах: митній, податковій, валютній та бюджетній.

Проаналізуємо більш детально кожен з цих сфер.

Бюджетно-правовий аспект діяльності митних органів не достатньо врегульований МК України [4]. Відповідно до п. 12 ст. 2 БК України бюджетна установа – це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету [5]. Згідно з п. 47 ст. 2, ст. 22 БК України, будучи бюджетною установою, набуває статусу розпорядника бюджетних коштів. На нашу думку, повноваження митного органу як учасника бюджетного процесу можна об'єднати у три групи:

1) щодо головного розпорядника бюджетних коштів (подання бюджетних запитів, що містять пропозиції та належне обґрунтування стосовно обсягу бюджетних коштів, необхідних для діяльності бюджетної установи на наступний бюджетний період);

2) щодо власних бюджетних коштів (розробка плану своєї діяльності відповідно до компетенції, встановленої нормативно-правовими актами, і коштів, що виділяються з бюджету для досягнення мети цієї діяльності);

3) щодо нижчих розпорядників бюджетних коштів та одержувачів, за їх наявності (головні розпорядники бюджетних коштів до початку нового бюджетного року визначають мережу розпорядників коштів нижчого рівня та одержувачів по територіях; затверджують кошториси розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня).

Крім цього, у бюджетних правовідносинах митні органи здійснюють і повноваження з

внутрішнього фінансового контролю за надходженням і витратами коштів державного бюджету.

Досліджуючи зміст фінансової діяльності митних органів, також слід звернути увагу на контрольну функцію митних органів у сфері валютних правовідносин.

Так, відповідно до п. 8 ч. 2 ст. 544 МК України та ч. 5 ст. 13 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» одне із завдань митних органів – контроль за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України [6].

На нашу думку, діяльність митних органів щодо контролю за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України є сегментом їх фінансової діяльності, оскільки валютний контроль – це складова фінансового контролю.

У зв'язку із цим ще один напрямок діяльності митних органів у фінансовій сфері – забезпечення дотримання валютного законодавства в межах наданої їм компетенції. Зауважимо, що у МК України валютно-правовому аспекту діяльності митних органів не приділено достатньої уваги.

Заслугує на увагу позиція Д. Заседателева, що фінансово-правовий статус митних органів базується на основному елементі - інституті митно-тарифного регулювання. На його думку, поруч з бюджетно-плановою та правоохоронною діяльністю, що є складовими фінансової діяльності митних органів, вигідно вирізняється саме фіскальна складова [7, с. 5].

Таким чином, на сьогоднішній день функції митних органів є одним із основних елементів в установленні їх правового статусу та загальному визначенні місця митної служби в системі органів виконавчої влади. Фіскальна функція залишається однією з основних для митних органів, хоча її наповнення змінене відповідно до реформ, які реалізує Україна, адже важливим видається подальше окреслення митниці як публічно-сервісного органу, а не фіскального.

Література

1. Фінансове право : підручник / М. П. Кучерявенко, О. О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. – Х. : Право, 2016. – 440 с.
2. Бакаева О.Ю. Содержание категории «финансово-правовой статус» (на примере таможенных органов) / О.Ю. Бакаева // Государство и право. - 2006. - № 1. - С. 95 - 99.
3. Проценко Т.О. Правове регулювання адміністрування податків і митних платежів: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Т.О. Проценко. – К., 2007. – 24 с.
4. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Бюджетний кодекс : Закон України від 08.07.2010 року (редакція від 04.12.2016 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет КМУ від 19 лютого 1993 року (редакція від 27.09.2014 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Заседателев Д.В. Финансово-правовой статус таможенных органов Российской Федерации : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Заседателев Данил Владимирович. – М., 2002. - 171 с.